

Анастасія Божаківська
Західноукраїнський національний університет
Ростислав Руденський
доктор філософії, старший викладач
кафедри освітології і педагогіки

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ЕМОЦІЙНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Ігрові технології є одним із найефективніших засобів підтримки емоційної стабільності дітей дошкільного віку в умовах інклюзивної освіти [2, с. 45]. У сучасних реаліях, коли система дошкільної освіти зазнає значних трансформацій, зумовлених воєнним станом, питання створення емоційно безпечного середовища виходить на перший план [9, с. 78]. Особливо це стосується дітей з особливими освітніми потребами, для яких стабільність, передбачуваність та можливість емоційного вираження є ключовими умовами успішної адаптації [1, с. 32]. У таких умовах ігрові технології набувають статусу універсального інструменту, що дозволяє педагогам здійснювати м'який вплив на психоемоційний стан дитини, не створюючи додаткового стресу та не порушуючи природного темпу її розвитку [6, с. 110].

Гра виступає ключовим механізмом формування навичок і соціальних компетенцій у дітей дошкільного віку [2, с. 46]. Саме через гру дитина пізнає навколишній світ, взаємодіє з іншими, освоює нові соціальні ролі та вчиться висловлювати й усвідомлювати власні емоції [4, с. 60]. Діти, які ростуть в умовах нестабільності або пережили травматичні події, часто мають труднощі з вираженням почуттів, проявляють тривожність і емоційну нестабільність [10, с. 95]. Використання ігрових методик сприяє розвитку у дітей умінь контролювати власні емоції та регулювати поведінку, формує стійкість до стресових ситуацій і знижує рівень внутрішнього напруження [5, с. 50].

У контексті інклюзивної освіти ігрові технології виконують подвійну функцію: підтримують психоемоційну стабільність і сприяють соціальній інтеграції дітей із особливими освітніми потребами [1, с. 78]. Завдяки грі дитина може включатися у взаємодію, приймати правила, проявляти ініціативу та поступово освоювати нові моделі поведінки [2, с. 51]. Групові рухливі ігри та вправи на взаємодопомогу, допомагають формувати позитивний досвід спілкування, розвивають уміння домовлятися, ділитися та діяти разом із однолітками [8, с. 120]. Для дітей, які мають труднощі з комунікацією або схильні до самоізоляції, такі види діяльності є особливо цінними, адже забезпечують безпечний і підтримувальний спосіб входження у групу [7, с. 88].

Особливу увагу приділено емоційно-орієнтованим методикам. Ігри з емоційними картками, вправи на розпізнавання емоцій за мімікою чи жестами та казкотерапевтичні сюжети допомагають розвивати емоційний інтелект дітей [3, с. 33]. Вони вчать визначати, називати й усвідомлювати власні почуття, не пригнічуючи їх і не накопичуючи внутрішнього напруження [5, с. 54]. Для

дошкільників із ООП, особливо з порушеннями емоційно-вольової сфери або мовлення, такі ігри допомагають структурувати емоційний досвід і роблять його більш усвідомленим і зрозумілим [6, с. 115].

Сенсорно-орієнтовані ігри також мають важливе значення для зниження рівня емоційної напруги. Пісочна та водна терапія, вправи з тактильними матеріалами, маніпулятивні набори та інтегративні вправи, сприяють гармонізації сенсорної реактивності дитини [8, с. 125]. У період воєнного стану, коли діти можуть бути більш чутливими до гучних звуків, світла та змін у режимі дня, сенсорні ігри компенсують перевантаження й забезпечують відчуття стабільності та безпеки [10, с. 99].

Сюжетно-рольові ігри допомагають дітям поступово відновлювати психологічну рівновагу. Через рольові вправи дитина може відтворювати життєві ситуації, що її турбують, і таким чином проживати їх у безпечному середовищі [2, с. 55]. Для дітей, які пережили евакуацію, зміну місця проживання або тривале перебування в укриттях, сюжетно-рольова гра забезпечує контроль над ситуацією, що є важливою умовою формування внутрішньої стійкості й зниження тривожності [9, с. 81].

Ефективність ігрових технологій залежить від системного й професійного їх застосування педагогом [1, с. 84]. Вихователь має враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, рівень її сенсорної, емоційної та когнітивної активності. Важливо правильно підбирати ігри: діти з високим рівнем емоційного збудження потребують заспокійливих, ритмічних і повторюваних ігор, тоді як діти зі зниженим емоційним тонусом потребують ігор, що стимулюють активність й інтерес [4, с. 63]. Педагог забезпечує підтримку, непряме керівництво грою та спостереження за емоційним станом дитини під час діяльності [5, с. 57].

Велике значення має також участь асистента вихователя, який допомагає дитині з ООП адаптуватися до правил гри, підтримує взаємодію з іншими дітьми та сприяє розвитку комунікативної компетентності [6, с. 120]. Спільна діяльність педагога, асистента та батьків створює єдиний емоційний простір, що забезпечує стабільність, передбачуваність і формує позитивне ставлення дитини до навчання [7, с. 90].

Отже, ігрові технології є ключовим засобом підтримки емоційної стабільності дошкільників в умовах інклюзивної освіти [2, с. 58]. Вони сприяють не лише зниженню емоційного напруження, а й формуванню навичок саморегуляції, розвитку соціальних компетенцій, адаптації дітей до нових умов і підвищенню якості освітнього процесу [8, с. 130]. У сучасних умовах, коли війна вносить значну емоційну нестабільність у життя дітей, ігрові технології стають дієвим інструментом для створення безпечного, підтримувального й розвивального інклюзивного середовища [10, с. 102].

Список використаних джерел

1. Бабенко Т. В. Психолого-педагогічні основи інклюзивної освіти. Київ: Освіта, 2018. 224 с.

2. Гончаренко Н. П. Ігрові технології в дошкільній освіті. Харків: Ранок, 2019. 176 с.
3. Златкіна І. М. Психологічний супровід дітей з ООП. Київ: Либідь, 2020. 256 с.
4. Костенко О. В. Дошкільна освіта в умовах інклюзії. Львів: Світ, 2017. 192 с.
5. Лазарева М. І. Ігрові методики розвитку емоційної компетентності дітей. Одеса: Астропринт, 2018. 150 с.
6. Мельник С. О. Психологічна стабілізація дошкільників. Київ: Вища школа, 2021. 208 с.
7. Руденко Р. Є. Інклюзивна освіта та розвиток емоційної компетентності дітей. Харків: Ранок, 2019. 200 с.
8. Соловйова Л. В. Ігрові технології у дошкільному навчанні. Київ: Освіта, 2017. 184 с.
9. Шевченко І. М. Психолого-педагогічна підтримка дітей у стресових умовах. Львів: Світ, 2020. 220 с.
10. Ющенко В. В. Соціалізація та емоційна стабільність дошкільників. Київ: Либідь, 2019. 198 с.